

**BUXOROLIK QAHRAMONLAR XALLOQ AMINOV,ERNAFAS
XO'JAYEV,SHARIF ERGASHOV.»**

Sirojov Qilich Ochilovich

BDU, Mustaqil izlanuvchi

MAQOLA MALUMOTI

ANNOTATSIYA:

MAQOLA TARIXI:

Received:21.09.2025

Revised: 22.09.2025

Accepted:23.09.2025

KALIT SO'ZLAR:

Ikkinchi jahon urushi, front,qahramon,fashizm, harbiy sanoat, Buxoro mehnatkashlari,engil sanoat,mahalliy sanoat,aviatsiya,harbiy kiyim-kechak,qurol-yaroq,paxta sanoati,kimyo sanoati,qurol-yaroqyaroq sanoati,kimyo sanoati,harbiy bo'linmalar,aviatsiya,tank,tank motorlari,snaryad,artilleriya o'qlari, orden va medallar.

Fashizmga qarshi urushda barcha Ittifoqdagi o'g'lonlar qatori o'zbek xalqining mardu maydon yigitlari ham sovet kishisiga, sovet jangchisiga xos shijoat namunalarini ko'rsatib, ona-yurtimizni dushmandan himoya qildilar, fashist bosqinchilarini tor-mor etishda mardlik ko'rsatdilar, to Berlinga qadar bo'lgan g'olibona yurishda turli millat jangchilari bilan bir safda harakatda bo'ldilar. O'zbek o'g'lonlari bilan bir qatorda O'zbekistonda tug'ilib o'sgan rus va boshqa millat farzandlari ham bir safda borib, xalq ishonchini oqladilar.O'zbekiston jangchilarning ko'pi fashizmga qarshi urushda ko'rsatgan jasorati evaziga sobiq SSSRning jangovar orden va medallari bilan taqdirlandi.

Fashizmga qarshi urush janglarida alohida mardlik va qahramonlik ko'rsatgan juda ko'p o'zbekistonliklar qatorida buxorolik jangchilar ham ko'p sonli edi.

Buxoro farzandlari fashizmga qarshi urushning birinchi kunlaridan boshlab, o'z ixtiyolari va arizalari bilan Vatan himoyasiga otlandilar. Fashizmga qarshi urush yillarida Buxoro o'zining asl 56948 farzandini frontga jo'natdi. Shuning 176 tasi buxorolik xotin-qizlar edi. Rosa 1418 kecha-kunduz davom etgan urushda buxoroliklardan 30115 jangchi qaytib kelmadi. Ular turli yerlarda

qahramonlarcha halok bo'ldi. Atigi 26833 jangchi qaytib keldi. Ularning ham ko'pchiligi qattiq jarohatlangan edi. Buxoroliklardan 5 mingdan ortiq kishi orden va medallar bilan taqdirlandi.

Buxorolik jangchilardan 13 kishi Sovet Ittifoqi Qahramoni darajasida taqdirlandidir. Halloq Aminov, Ernafas Xo'jaev, Sharif Ergashevlar ham Sovet Ittifoqi Qahramoni unvoni bilan taqdirlanganlardan edi.

Kirish

Buxoro farzandlari fashizmga qarshi urushning birinchi kunlaridan boshlab, o'z ixtiyolari va arizalari bilan Vatan himoyasiga otlandilar. Fashizmga qarshi urush yillarida Buxoro o'zining asl 56948 farzandini frontga jo'natdi. Shuning 176 tasi buxorolik xotin-qizlar edi. Rosa 1418 kecha-kunduz davom etgan urushda buxoroliklardan 30115 jangchi qaytib kelmadi. Ular turli yerlarda qahramonlarcha halok bo'ldi. Atigi 26833 jangchi qaytib keldi. Ularning ham ko'pchiligi qattiq jarohatlangan edi. Buxoroliklardan 5 mingdan ortiq kishi orden va medallar bilan taqdirlandi. Buxorolik jangchilardan 13 kishi Sovet Ittifoqi Qahramoni darajasida taqdirlandidir.

Buxorodan frontga chaqirilib, Sovet Ittifoqi Qahramoni unvoniga sazovor bo'lgan 3 nafar hamyurtimiz jasoratlari haqida qisqacha hikoya qilish burchimizdir. Bu qahramonlar, Vatanimizning shon-sharafini va ozodligini himoya qildilar. Ular Moskva va Stalingrad shaharlari uchun, jonajon Buxoro uchun uchun, o'zlari tug'ilib o'sgan yurt uchun kurashgan edilar.

Sovet Ittifoqi Qahramoni Xalloq Aminov

Xalloq Aminov 1915 yil 3- mayda Buxoro viloyati, Shofirkon tumanidagi Iskogare qishlog'ida tug'ilgan. Milliati – o'zbek. Fashizmga qarshi kurash bo'shlanguncha to'liqsiz o'rta maktabni tamomlab, jamoa xo'jaligi dalalarida mehnat qildi va keyinroq brigada boshlig'i bo'lib ishladi. Xalloq Aminovning ham qishloqdoshlaridan ko'pchiligi frontga ketdi.

1942-yil 12-yanvarda ko'p hamqishloqdoshlari singari Xalloq Aminov ham frontga jo'nadi.

1941 yil dekabr Ufada 12-Boshqird kavaleriya diviziyasi tashkil topgan kun bo'lib, ushbu kavaleriya diviziyasiga 1942 yil noyabrda buxorolik jangchi X. Aminov kelib qo'shildi. 112-Boshqird kavaleriya diviziyasi, 7-gvardiyachi kavaleriya korpusi Stalingrad fronti tarkibida jang harakatlarini olib borayotgan edi.

O'z-o'zidan X. Aminov ham Stalingrad fronti jangchisi sifatida 16-gvardiyachi Chernigov kavaleriya diviziyasi 60-gvardiyachi kavaleriya polkida dushmanga qarshi jang harakatlarini olib bordi. Shu uchun ham X. Aminov, u xizmat uchun diviziyadan 8 ta chop chiqqan, Xalq Aminov shulardan bir edi. Shu sababli Ufa shahridagi ko'chalarning bir nomi bilan nomlanadi. Shu bilan birga "Ufa" shon-shuhrat muzeyida lav Xalloq Aminovga ham o'rganilgan. Uning dushmanga qarshi himoyasiga jang ko'rinishlari muzeyida o'z aksini topgan.

Xalloq Aminovni Buxorodan shahar shaharga, undan esa Qo'rg'ontepaga olib bo'rishdi va maxsus tayyorgarlikni shu erda o'tkazadi. Qo'rg'ontepada tuzilmalangan diviziyada harbiy tayyorgarlik nihoyasiga etgach, qo'pol Stalingrad frontiga yukorildi. Aminov otliq askarlar polkida xizmatni davom ettirib, Stalingrad ostonalaridagi janglarda qatnashdi.

1942 yil oxirida Qizil Armiya dushmanning O'rta Dondagi katta qismlarini tor-mor keltirgan vaqtda Xalloq Aminov xizmat qilayotgan otliq askarlar polki Stalingradning jonubidagi jangiga zarba berib, Kotelnikova yangilanishidan o'zining qurolli kuchlarini qo'llab-quvvatlashga qatnashdi.

Xalloq Aminovning faol qatnashgan dastlabki jangi juda katta g'alaba bilan tugadi.

Keyingi kunlarda Xalloq Aminov polki dushmanning chekinayotgan qismini quvi borar ekan, Don etagida nemislarning katta qismini qo'llab-quvvatladi. Ana shu jangdan keyin bir necha o'rtoqlari bilan Xalloq Aminov Voronej yaqinidagi bir yarim oylik kichik zobitlar tayyorladigan kursga yuborildi. Kursni olib tugatgan Xalloq Aminov yana o'z qismga keldi va tankka qarshi sryad otuvchi qism yo'nalishi bo'yicha xizmatni davom etti radi.

Xalloq Aminov polki Stalingradda mislsiz yoshliklar yordamdi, 1943 yil boshida Xalq Aminov Stalingraddagi yoshlari uchun “Jasurligi uchun” medali bilan mukofotlandi.

1943 yil o'rtalarida, dushmanni quvib Ukraina hududiga kirgan Xalloq Aminov polki, sentyabr oyi shtatlarida Ukrainaning Chernigov shahar bo'sag'alarida dushmanga qarshi kurashli jang olib borilayotgan otliq askarlar deviziyasi tarkibiga qo'shiladi. Xalloq Aminov polki 20 sentabr kuni o'z diviziyasi bilan nemislarning 300 ga qarshi jangga qarshi jangga qarshi, chekinishga qarshi kurash va katta bo'limni qurshab oldi. 300 kishilik dushman qismi qirib tashlandi, nemislarning 104 soldat va zobiti asir oldi. Xalloq Aminov o'z qismi bilan jangdan qaytib kelayotganda to'satdan dushmanlar bilan bog'liq ishlaridan voqif kirishdi. Otishma boshlandi Uning sheriklari halok bo'ldi. Xalloq Aminov ikkilanmay dushmanlari usiga granata irgitdi, natijada nemislarning 4 tasi o'ldi va 4 tasi asir tushdi. Xalloq Aminov asir olganlarni aloqachilar shtabga olib borish va dushmanning katta siridan bo'lishini. Ana shu yoshlar uchun Xalloq Aminov qo'mondonlikning “rahmatnoma” sig'a munosib bo'ldi.

Xalloq Aminov polki Chernigov shaharchasidagi “Chkalov” nomli davlat xo'jaligi hududini ozod qilishga kirishdi va dushman bilan qattiq kurashdi. Dushman qishloqlarga Qizil Askarlarni yig'ishmaslik uchun xamma choralarni ko'rib, xo'jalikka bor qiladigan hamma yo'llar xandaklar bilan to'lib, dushman pulemyotchilarni tepalikda joylashtirib yuborgan edi.

Xalloq Aminov safdoshlari bilan yashirin qo'zg'alganlar tesida dushman joyiga qo'yilgan orqasiga o'tib oldilar. Qizil askarlar er talabgacha o'q yo'g'irlari yuqorida tepalik tomon boshladilar. Er talabga borib, qizil askarlar hujumni vaqtcha to'xtatishga majburlar. Tong bilan eskadron komandiri katta leytenant Gadyuk kelib, kolonnaning chop etish madad berib turish vazifasini topdi. Xalloq Aminov qism dushman ustiga snarad yog'dira boshladi. Favqulotda dushman tanklari kelayotgani ko'zga tashlandi. X. Aminov va o'z safdoshlari darhol tanklarni snaryadlar bilan tutib, dushmanning 4 ta tankini yaxshi ko'rganlar, 30dan ortik dushman soldati qirib tashlandi. Vzvod komandiri -katta leytenant Kolesnikov Xalloq Aminov bo'linmasiga katta topshiriq berdi. Bu topshiriq harakat bo'linma nemislarning orqa tomoniga o'tib, signal berilishi bilan dushmanga qarshi kurashish kerak edi.

Kechqurun Hallaq Aminov askarlari bilan dushman orqasiga yashirinib o'tib, kuzatish uchun joy tanladi. Tongda signalga ko'ra, tepalikdagi dushman bo'linmalariga hujum qilindi. Serjant Xalloq Aminov bo'linmasi va serjant Voronik bo'linmasi bir vaqtda hujumga o'tdi. Artilleriya, minomyot, pulemyot, avtomat va miltiqlardan otilgan snaryad va o'qlarning ovozi dushman qalbini qo'rquvga soldi. Jangchilar dushman istehkomlariga yaqinlashib, “Ura” degan hayqiriqlar bilan dushmanga otildi. O'rtada nayza jangi boshlandi. Ko'p

o'tmay, dushmanning istehkomlari qo'lga olindi. Ushbu qisqa va tezkor operatsiyada Xallov Aminov bo'linmasi dushmanning 20 dan ortiq jangchisini yo'q qildi va o'q otish nuqtasini yo'q qildi. 1943-yil sentabr oyining oxirida Xallov Aminov polki Dneprgacha bo'lgan hududni ozod qilib, Dnepr daryosidan o'tishga shaylandi.

Sentyabr oyining oxirida eskadron komandiri katta leytenant Gadyuk barcha bo'linma komandirlarini yig'ib, ularga navbatdagi vazifalarni topshirdi. U eskadronga Dneprni kesib o'tishni boshlagan bo'linmalarni himoya qilishni va daryoni kesib o'tishni tayinladi. Serjant Voronik, Xallov Aminov va serjant Isxakov birinchi bo'lib o'z bo'linmasini daryodan o'tkazishdi.

Xallov Aminov 22-sentabr kuni Polesie-Komarin viloyatida daryodan o'tishni boshlagan. 1943-yil 23-sentabr kuni ertalab Xallov Aminov Dneprni eson-omon kechib o'tdi. Qizil Armiya askarlari va harbiy texnikalarini tashishda Xallov Aminov mislsiz jasorat ko'rsatdi. Ushbu operatsiyada u daryoni 5 marta kesib o'tgan.

Daryodan o'tgan X.Aminov bo'linmalari to'satdan dushman hujumiga duch keldi.

X.Aminov bo'linmalari ham dushman bosib olgan oluklarga qarshi hujumga o'tdi. Xandaq bosib olindi. Dushmanning bir qancha askarlari asirga olindi. Bu vaqtda Voronik va Ishoqov ham yetib kelishdi. X.Aminov ularni qoldirib, otryad komandiriga hisobot berish uchun daryo bo'yiga qaytib keldi. G'alaba bilan eson-omon yetib keldik. X.Aminovni eskadron komandiri katta leytenant Gadyuk quchoqlab kutib oldi. X.Aminov bo'lib o'tgan voqealar haqida xabar berib, otryad yordamga muhtojligini aytib, o'z bo'limiga qaytdi. Shundan so'ng ular darhol yog'och va rezina qayiqlarda o'tishni boshladilar va X.Aminov guruhi o'tish jarayoniga katta yordam berdi. Eskadron hech qanday talofatlarsiz daryoni kesib o'tdi.

X.Aminov eskadron komandirining ko'rsatmasi bilan ikkita qayiqni bog'lab, ikkinchi otryad komandiri Mulki Bayramovga olib boradi. X.Aminov qaytib kelib, daryodan o'tib, dushmanga qarshi kurashni davom ettirdi. Birinchi va ikkinchi otryad askarlari tomonidan Dneprni birinchilardan bo'lib o'tib, dushmanga zarba bergan, daryodan bexatar va zararsiz o'tishini ta'minlagan diviziya komandiri serjant Xallov Aminov SSSR Oliy Kengashi Prezidiumining 1914-yil 1-yanvardagi farmoni bilan Sovet Ittifoqi Qahramoni unvoni bilan taqdirlandi.

1944-yil 23-oktabrda Xallov Aminov Mozir viloyatidagi jangda yaralanib, harbiy gospitalga jo'natiladi, bu jangda ko'rsatgan qahramonligi uchun 1-darajali Vatan urushi ordeni bilan taqdirlanadi.

Fashizmga qarshi urushning so‘nggi kunlarida gospitaldan tuzalib ketgan X.Aminov urushni davom ettirdi. Urushni g‘alaba bilan yakunlagan Halloq Aminov o‘z vatani Buxoroga yorug‘ yuz bilan qaytdi.

1946—50-yillarda Hallaq Aminov o‘zi ishlagan kolxozning partiya qo‘mitasi raisi va kotibi, 1964 yildan.1976 yilgacha qishloq fuqarolar yig‘ini raisi bo‘lib ishlagan.Hallaq Aminov rahbarlik qilayotgan kolxoz 1948 yilda paxta tayyorlash rejasini 130 foizga bajarib, hosildorlikni 35 sentnerga yetkazgani uchun “Shon-sharaf olovi” ordeni bilan taqdirlangan.Sovet Ittifoqi Qahramoni Aminov 1993 yil7 iyun kuni vafot etgan.

Sovet Ittifoqi Qahramoni Ernafas Xo'jayev

Starshina Ernafas Xo'jaev Suvorov ordenli 170 Rechitsa polki vzvod komandirining yordamchisi edi.Ernafas Xo'jaev 1916 yil Buxoro viloyatining Romitan tumanidagi Qo'qishtovun qishlog'ida kambag'al dehqon oilasida tug'ilgan. Urushgacha shu jamoa xojaligida yashagan. Ernafas Xo'jaevning otasi va onasi bevaqt olamdan o'tganligi sababli. U yo'lg'iz singlisi Javharoy bilan qoldi. Ernafas singlisini ammasini tarbiyasiga berib, o'zi dalada ishlay boshladi.

1941 yil 22 iyun kuni ertalab soat 4.00 da nemis-fashistlar bostirib kirishi bilan Ernafas Xo'jaev ko'p sonli ko'ngillilar qatori harbiy komissariyatga ariza berdi. Ernafas Xo'jaev 1942 yil frontga ketdi. Uzoq davom etgan tayyorgarlikdan so'ng Stalingrad ostonalarida dastlabki jangga kirdi. Ernafas Xo'jaev Stalingrad ostonalaridan Polshaning qo'q o'rtasigacha mardonovor jang qilib bordi.

Ernafas Xo'jaev asosiy janglarini g'arbiy rayonlarda va Polshada olib bordi. Ernafas Xo'jaev to Polsha erigacha 100 lab aholi punktlarini ozod qilishda qatnashdi. Ana shunday

janglardan biri Polsha chegaralarida bo'ldi. 1943 yil 29-30 noyabr kunlarida Ernafas Xo'jayevni ko'rsatgan qahramonligi tillarda doston bo'ldi. Tong otishi bilan Ernafas Xo'jaev polki o'zining o'ng va chap qanotidagi qo'shnilari bilan kelishgan holda temir yo'l stantsiyasiga hujum qiladilar. Dushman Ernafas Xo'jaev polkining kuchli zarbasi bilan stantsiyadan surib chiqarildi. Kechga borib dushman katta yordam olib, stantsiyaga yaqinlashdi va oldingi liniyada turgan o'qchi vzvod soldatlarini qurshovga oladi.

Shunda Ernafas Xo'jaev ham bor edi. Starshina Ernafas Xo'jaev o'z o'rtoqlarini mardona hujumga boshlaydi. Bu jangda o'qchi vzvod komandiri o'g'ir yaralandi. Shunday holatda ham starshina Ernafas Xo'jaev katta mardlik ko'rsatib, o'z komandirini ko'tarib olgan holda dushmanga qarshi hujumni ham bo'shashtirmadi. Hujum bir necha soat davom etdi. bu hujum natijasida ular xurshovni yorib o'tdilar. Ammo bir vzvoddan 3 kishi qolgan edi. Ana shuligi uchun qo'mondonlik Ernafas Xo'jaevni mukofotlash taklif qildi. Bir kecha kunlik janglardan chiqadigan Ernafas Xo'jaev polki Polsha chegeralariga o'tdilar. Armiya razvedka ma'lumotlariga binoan bir necha kun oldin berilgan qochqatqich zarbaga uchragan dushman yangi kuch to'plab, Polshaning Bolshie Tinivichi qishlogida yangi hujumga o'tish uchun chiqishlik ko'rishligi aniqlandi. Shu uchun ham dushman hujumidan bir kun oldingi 1944 yil 21 yilga 717 o'qchi polk hujumga o'tdi.

194-yil 21-yilda Bolshie Tinivichi qishlog'i uchun janglarda dushman o'zining aviasi, tanklari va o'ziyurar to'plari yordamida Qizil Armiya hujumini to'xtamoqchi va qarshi hujumga o'tmoqda. Starshina Ernafas Xo'jaev o'zini jangda safdan chiqqan vzvod komandirining o'rniga komandirlik qila boshladi va jangda ahvol og'irlashgan bir vaqtda: "Vatan uchun!"-deb qichqirib, gitlerchilar usiga otildi. Ernafas Xo'jaevning jasurligidan ilhomlangan vzvod soldatlari va ular ketidan butun rota hamma qismlarga tashlandi va juda qattiq janglarda dushmanning ko'p sonli askarlari tor-mor etildi.

Polk-axali punktlarini egalladi. Jasur jangchi, starshina Ernafas Xo'jaev uchun 15 gitlerchini yo'q. Ernafas Xo'jaev Polshani ozod qilish yaralanishida partiya safiga qo'llab-quvvatlanadi. 717-o'qchi polkining qo'mondoni, podpolkovnik V.I.Ksendzovskiy starshina Ernafas Xo'jaev davrida yozgan jongovor xarakteristikasida kuyidagi fikrlarni aytib o'tgan edi: 1944-yil 13-iyuldan to 23-iyulgacha davom etgan voqealar bo'lib o'tdi. kommunistligini, partiyaga, Vatan ozodligi yo'lida jonini ham fido qilishga tayyor, sodiq qolishdi. bu fikrdan bilishimiz mumkinki, starshina Ernafas Xo'jaev haqiqati botir jangchi edi.

Ernafas Xo'jaev Polshaning "Bolshie Tinivichi" qishlog'i uchun jangda faollik saqlab, shu qishlog'dagi bir uyda turgan 15 gitlerchini otib tashlaydi va Qizil Armiya qismlarining yangi hujumiga yordam berdi.

Ana shu yoshlar uchun Ernafas Xo'jaev o'limidan Sovet Ittifoqi Oliy Soveti Prezidentining 1945 yil 23 martdagi Farmoni bilan Sovet Ittifoqi Qahramoni qo'llab-quvvatlandi. Ernafas Xo'jaev Polshaning yana o'nlab punktlarini ozod qilishda qatnashdi. 1944-yil 13-yilda Ernafas Xo'jaev sog'lig'ida o'g'ir yaralandi va shu kechqurun namoyishlarcha halok bo'ldi.

Ernafas Xo'jaev nomi abadiylashtirilgan. Romitan tumanidagi o'qigan maktab Ernafas Xo'jaev nomi bilan ataldi.

Sovet Ittifoqi Qahramoni Sharif Ergashev.

Sharif Ergashev 1916 yil 1 yil Buxoro viloyati Peshkov tumanidagi Denov qishlog'ida tug'ilgan. Millati o'zbek. Ergashev fashizmga qarshi kurashgacha maktabda o'qigan. Urushning dastlabki o'yinlari davrida jamoa xo'jaligida ishladi, va keyingi brigada boshchiligida ishladi. 1942 yilda o'zi tug'ilib o'sgan tug'ilgan harbiy komissarligi bilan Qizil Armiyaga chokirildi. Sharif Ergashev 1943 yil fevral oyigacha dastlab Kattaog'ondagi tayyorlov punktida ta'lim oldi va undan keyingi o'zi ham boshqa yangi chakkirilgan askarlarga harbiy sirlarni o'rgatadigan bo'ldi. Bir necha vaqt Kattaog'onda harbiy xizmatni davom ettirib turgan Sharif Ergashev radio orqali nemis-fashistlarning sovet qishloq va shaharlarini bosib olganligini eshitib, o'zini jangga yuborishlarini so'rab, diviziya komandiriga yordam berdi. Sharif Ergashev ilk janglarni Markaziy frontda boshladi. U

Markaziy frontning 65-armiyasi, 193-o'qchi diviziyasining 883-polkada oddiy askar sifatda xizmat qiladi.

Sharif Ergashev dastlab 1943 yilning fevral oyida Oryol busagalaridagi stressli janglarda ishtirok etdi. Sharif Ergashev janglarda bir necha marta, jumladan, 1943 yil fevral oyi O'zbekistonda qat'iy yarador bo'lib, shundan keyin davolanish uchun maxsus davolanish punktiga yuklandi. Bir oy davolangach, Sharif Ergashev shifokorga murojaat tomon, yana jangga kirish uchun ruhsat so'raydi. Afsuski shifokor jarohati yarasi tuzalmagan uchun ruhsat bermaydi. Shunga qaramay, Sharif Ergashev kechasi qochib chiqib, o'z qismga qaytuvchilar bilan yo'lga chiqadi. Bir necha kun och-nahor yurib, o'z qismini izlaydi. Ana shu kunlarning birida, maxsus kuzatuv guruhini qo'llab-quvvatlashga tushadi va u frontni tashlab ketayotgan qo'chqoq sifatda yordamga keladi. Sharif Ergashev o'zahvolini davolashga yordam berish, cho'ntagidan SSSR apparatini davolashadi-da, sanitariya pusidan qochib qismini o'zgartirishni aytish. Nihoyat uzoq kuzatuvlardan tashqari unga ruhsat berildi. U ta'g'in ko'p sardorliklarni boshdan kechirib, o'z qismini topdi.

Sharif Ergashev dunshatli manzara oldidan chiqdi: U xizmat qilish uchun dushmanning kutilmagan katta qo'riqligiga duch kelib, polk komandiridan boshqa hamma safdoshlari shaxsan saqlab qoldi. Sharif Ergashev yangi kuchlar bilan to'ldirilgan qismda xizmatni davom ettirdi. Sharif Ergashev xizmat qilayotgan raqibni quvib, 1943 yil oktyabrda Dnepr daryosiga etib bordi.

1943 yil 15 oktyabr er talab soat 6.00 da Sharif Ergashev xizmat qilish qismiga shoshilinch buyurtma berildi. Bu buyruk Dnepr daryosidan kechib o'tish va narigi qirkoqdagi dushmanga zarba berishdan iborat edi. 1943 yil 15 oktyabr tongi bilan 15 kommunal va 15 qo'shma a'zosidan tarkib topgan Sharif Ergashev qismi Dnepr daryosidan kechib o'tishni boshladi. Sharif Ergashev va ularning do'stlari rezinali qaychada qirkoqqa qarab ko'rsatildi. Narigi qirkoqda turgan dushman jangilari ularni o'qqa tuta boshlaydi. Natijada rezina qayiqalar havosi chiqib, yo'q bo'lib qoladi.

Ammo Sharif Ergashev janchi safdoshlari bilan ortga qo'yib, mashaqqat bilan suzgancha qirkoqqa keldilar va yo'g'ochlardan suzib o'tuvchi yaxlit taxtalar yasaydilar. Ana shulit taxtalarga chiqib, nemis gazandalariga qarshi yo'l oldilar. Tish-tirnog'i bilan qurollangan nemis-fashistlar qattiq himoyalanihdilar. Sharif Ergashev qismi katta talofotlar berib, yaxshi daryo qirqog'iga yetdi. Bo'linmadagi 15 tadan, qolgan 7 askar dushmanni qirkoqdan ulotqirib tashladi. Okoplarga yashiringan bir necha nemislarni ularga yordam beradi. Sharif Ergashev o'rtoqlari bilan darhol yonayotgan qishloqqa qarab bordilar. Qishloqdagi nemislarchekindi, ayrimlari qochdi va bir nechasi asir tushdi. Ana shu asirlar orasida ikki

kishi nemis zobiti ham bor edi. Asir olingan nemislarni olib, daryo qirgog'idagi okopga tepalashdilar. Yo'lda dushman pulemyotchisiga duch keldilar, ikki tomon boshiga otishmada Sh.Ergashevdan yordamidan yarador bo'ldi.

Sharif Ergashev yaradorlarga qarama-qarshilikdan, okopdagi asir tushgan nemislarni izlaydi, bu yarayonda dushmanga duch kelib, asir olgan nemis zobiti va askar o'tadi. Sharif Ergashev esa qat'iy yarador bo'lib, qum ostida qolib ketayapti, lekin shinelining bir parchasi tashqariga chiqayapti va uni o'zimizning hujum boshqa kelgan qizil askarlar ko'rib qolyaptilar. Darhol uni qishloqqa olib borib, sanitariya qismga jo'natadilar. Sharif Ergashev 7 kundan ortiq odam kasalxonada o'zi keladi. Keyinchalik Sharif Ergashev Qozondagi harbiy kasalxonada 3 oy davolandi. Davolanib, to'la so'g'aygach, serquyosh Vataniga, tug'ilib o'sgan qishlog'iga dam olish uchun qisqa ushlab turiladi. Sharif Ergashev o'z uyida dam olib yurgan davrlari, armiya generali Rokossovidan telegramma keldi. Bu telegrammada quyidagi quvonchli xabar bor edi: "Buxoro viloyati Peshku tumanidagi Qizil Askar Sharif Ergashev Dnepr daryosidan o'qish vaqtida yordam bergan tibbiy yordam SSSR Oliy Kengashining 1943-yil 30-oktabrdagi Farmoni bilan Sovet Ittifoqi Qahramoni bilan yangilangan.

Sovet Ittifoqi Qahramoni Sharif Ergashev yana qo'yib, frontga bordi va dushmanga qarshi janglarni davom ettirdi. 1944 yil 29 avgustda Sharif Ergashev Moskvaga chorlandi, bu erda unga M.I.Kalinin akademiklik Oltin Yulduz va Lenin ordenini topshirdi.

Sh.Ergashev fashizmga qarshi urushni g'alaba bilan tugallab, o'z tug'ilgan qishlogiga qaytdi. 1946 yilda u jamoa xo'jaliklari o'rnatishlari kursini tugatib, dastlab jamoasi xo'jaligining rais o'rinbosari, keyingichalik Yangibozor qishloq sho'rolar yig'ini raisi bo'lib ishladi. 1978-yil 5-yil Sovet Ittifoqi Qahramon Sharif Ergashev vafot etdi. Qahramon Peshkov tumanidagi o'zining Denov qishlog'ida dafn etildi.

Sharif Ergashevning yoshoratlarga boy nomi obod qilingan. Peshkov tuman markazidagi Yangibozor va Buxoro shaharlaridagi ko'chalardan biriga, u ishlagan jamoa xo'jaligiga Sharif Ergashev nomi berilgan.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYASI

Fashizmga qarshi urush janglarida alohida mardlik va qahramonlik ko'rsatgan juda ko'p o'zbekistonliklar qatorida buxorolik jangchilar ham ko'p sonli edi.

Buxoro farzandlari fashizmga qarshi urushning birinchi kunlaridan boshlab, o'z ixtiyolari va arizalari bilan Vatan himoyasiga otlandilar. Fashizmga qarshi urush yillarida Buxoro o'zining asl 56948 farzandini frontga jo'natdi. Shuning 176 tasi buxorolik xotin-qizlar edi. Rosa 1418 kecha-kunduz davom etgan urushda buxoroliklardan 30115 jangchi qaytib

kelmadi. Ular turli yerlarda qahramonlarcha halok bo'ldi. Atigi 26833 jangchi qaytib keldi. Ularning ham ko'pchiligi qattiq jarohatlangan edi. Buxoroliklardan 5 mingdan ortiq kishi orden va medallar bilan taqdirlandi. Buxorolik jangchilardan 13 kishi Sovet Ittifoqi Qahramoni darajasida taqdirlandidir.

Barcha sovet xalqlari qatori buxoroliklar ham bu mard farzandlarining Vatan ozodligi uchun qilgan qahramonliklarini qadrlaydilar va ular bilan faxrlanadilar.

MUXOKAMA VA NATIJALAR

Buxorolik jangchilardan 13 kishi Sovet Ittifoqi Qahramoni darajasida taqdirlandidir.

Barcha sovet xalqlari qatori buxoroliklar ham bu mard farzandlarining Vatan ozodligi uchun qilgan qahramonliklarini qadrlaydilar va ular bilan faxrlanadilar.

Buxorodan frontga chaqirilib, Sovet Ittifoqi Qahramoni unvoniga sazovor bo'lgan 13 hamyurtimiz jasoratlari haqida qisqacha hikoya qilishga burchimizdir. Bu qahramonlar orasida o'zbek, rus, tojik va yahudiy kabi millatlarning vakillari bor. Fashizmga qarshi urushi yillarida Ittifoqdagi barcha millat va elat vakillari singari buxorolik jangchilar ham Qizil Armiyada bir tan, bir jon bo'lib, Vatanimizning shon-sharafini va ozodligini himoya qildilar. Ular Moskva va Stalingrad shaharlari uchun, jonajon Buxoro uchun uchun, o'zlari tug'ilib o'sgan yurt uchun kurashgan edilar.

Xalqning bu jasoratga to'la insoniy his-tuyg'ulari o'zbek xalqining frontdagi o'zbek jangchilariga yo'llagan maktubida yorqin ifoda etilgan. Ushbu maktubdan:

1944 yili "Sovet jangchisi" front ro'znomasida e'lon qilingan edi.

Xalqning ozod qiluvchi jangchilarga maktubi, Ordenli O'zbekistonning sevimli o'g'lonlari!. Ushbu maktub bilan sizni jonajon O'zbekistonning hamma xalqi tabriklaydi. Fikrimiz va qalbimiz siz bilan birga. O'zbek xalqi sizni jangda shafqatsiz bo'lishga chaqiradi. Gitlerchilarni qirish bilan siz katta himmat ko'rsatgan bo'lasiz. Sizning odamgarchiligingiz me'yori siz qirib tashlagan fashistlarning soni bilan o'lchanadi. Bitta ham fashistni o'ldirmagan jangchi boshiga uyat yog'iladi. O'zbek xalqining o'g'loni! Sening ota-bobolaring erksiz yashagandan ko'ra, qullik zanjirini o'z tishlari bilan uzib tashlashni afzal bilishgan. Yodda tut! Gitler – faqat yahudiy xalqining, ayniqsa slavyan xalqlarininggina emas, balki Sharqdagi barcha xalqlarning ham ashaddiy dushmanidir.

Ozodlik gashtini loaqal bir marta surgan kishi uni hech qachon unutmaydi. Qullikda yuz yil yashagandan ko'ra ozodlikda bir kun yashagan afzal. Vatanimiz uchun ozodligimiz uchun, joningizni ayamasdan jang qiling! Kabi jumlar bitilgan edi.

Mazkur fikrlarni yozishda asosan SSSR Mudofaa vazirligi arxivining, jumhuriyat davlat arxivining hujjatlaridan, urush davrida chiqib turgan o'zbek tilidagi front ro'znomalarining materiallaridan foydalanildi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mirziyoyev SH.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz.1-jild .T; O'zbekiston,2018.396 b.
2. Buxoro viloyat davlat arxivi,1157f. 1-ro'yxat.
3. "Sovet jangchisi" front gazetasi.1944 yil 10 mart.
4. "Pravda Vostoka",14 noyabr 1943 yil.
5. "Qizil Armiya", front gazetasi,1943 yil,10 mart.
6. O'zbekiston SSR tarixi,T;Fan,1975,300-480

